

LUNDS
UNIVERSITET

Människohandel för sexuella ändamål

**En narrativ studie om tre kvinnors självbiografiska
livsberättelser**

Amanda Andersson & Melissa Andersson

Kandidatuppsats (SOPA63)

VT 2020

Handledare: Anna Rypi

Abstract

Author(s): Amanda Andersson & Melissa Andersson

Title: Human Trafficking for Sexual Purposes – a qualitative narrative study of three women's autobiographical life stories

Supervisor: Anna Rypi

Assessor: Annika Capelán

It is estimated that approximately 4,8 million people in the world have been subjected to human trafficking for sexual purposes. The majority of identified victims of human trafficking for sexual purposes are young and adult women. The purpose of this study was to gain a broader understanding of young and adult women's vulnerability in human trafficking for sexual purposes. To achieve this understanding a qualitative narrative study was carried out by examining three autobiographical life stories. This was done using concepts of shame and psychological theories of violence as a theoretical framework. We also wanted to shed light on the living conditions, emotions, psychological, physical, sexual violence surrounding these experiences. Furthermore, we wanted to illustrate the significant turning points when these three women started a transition from being trafficked to becoming free. The results noted that many of the women shared similar traumas, mainly caused by psychological, physical and sexual violence from being sex-trafficked. The results also showed that the trauma from the sexual, physical and psychological violence the women endured made a severe impact on them. What stood out was that the psychological violence had an even greater impact on the women. The perpetrators used methods to control, isolate, humiliate and degrade and made it more difficult for the women to leave sex-trafficking. In addition, it affected the women's feelings about themselves and they developed a sense of shame for their situation.

Keywords: social work, women, trafficking for sexual purposes, violence, shame

Vi vill tacka vår handledare Anna Rypi för en givande och
tillmötesgående handledning

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	1
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	1
1.2 SYFTE	3
1.3 FRÅGESTÄLLNINGAR	3
2. BEGREPPSFÖRKLARINGAR	3
3. KUNSKAPSLÄGE	5
3.1 INFORMATIONSSÖKNING	5
3.2 KVINNORS LIVSSITUATION FÖRE MÄNNISKOHANDEL FÖR SEXUELLA ÄNDAMÅL	5
3.3 KONSEKVENSER AV DEN SEXUELLA MÄNNISKOHANDELN	6
3.4 UPPBROTT UR DEN SEXUELLA MÄNNISKOHANDELN	7
4. TEORETISKA PERSPEKTIV	8
4.1 NARRATIV TEORI	9
4.2 PSYKOLOGISK TEORI OM VÅLD	9
4.3 SEXUELLT VÅLD	11
4.4 PSYKISKT VÅLD	11
4.4.1 <i>Kontroll</i>	12
4.4.2 <i>Degraderande och förödmjukande beteende</i>	12
4.4.3 <i>Isolering</i>	12
4.5 EMOTIONSSOCIOLOGISKT PERSPEKTIV	13
5. METOD	14
5.1 URVAL	14
5.2 VAL AV METOD	15
5.3 NARRATIV METOD	15
5.4 NARRATIV LITTERATURGRANSKNING	16
5.5 GENOMFÖRANDE	16
5.5.1 <i>Kodning</i>	16
5.6 TILLFÖRLITLIGHET	17
5.7 ETISKA ÖVERVÄGANDE	18
5.8 ARBETSFÖRDELNING	19
6. PRESENTATION AV SJÄLVBIOGRAFIERNA	19
7. RESULTAT OCH ANALYS	22
7.1 KORT OM LIVET INNAN	22
7.2 I DET SEXUELLA OCH PSYKISKA VÅLDETS GREPP	23
7.3 DET SEXUELLA VÅLDET	23
7.4 DET PSYKOLOGISKA VÅLDET	24
7.4.1 <i>Förödmjukande och degraderande beteende</i>	25
7.4.2 <i>Isolering från omvärlden</i>	26
7.4.3 <i>Att förlora all kontroll</i>	27
7.5 SKAM	29
7.6 VÄNDPUNKTER	31
8. SLUTDISKUSSION	35
8.1 PERSONLIGA STÄNDPUNKTER OCH SLUTSATSER	35
8.2 TEORIER SOM ANVÄNTS	36
8.3 ALTERNATIV FRAMTIDA FORSKNING	36
8.4 EGNA REFLEKTIONER	37
9. REFERENSLISTA	39

1. Inledning

Kvinnor som utsätts för människohandel för sexuella ändamål och tvingas till sexuella handlingar mot ersättning, får sina mänskliga rättigheter kränkta (Hom & Woods, 2013, s. 75). År 2017 uppskattades omkring 40,3 miljoner människor globalt vara eller ha blivit utsatta för någon form av människohandel (inkluderat tvångsarbete och tvångsgiftermål). Av dessa blev 4,8 miljoner människor utsatta för just sexslavhandel, där flickor och kvinnor är överrepresenterade och utgör omkring 99 procent av alla fall gällande människohandel för sexuella ändamål (International Labour Organization, 2017, s. 39).

Trots att det finns internationella överenskommelser kring kriminalisering av människohandel, pågår det i det dolda en illegal vinstdrivande marknad utbredd världen över. De kvinnor som är exploaterade får uthärda frekvent våld från både människohandlare och sexköpare, vilket Lehti och Aromaa (2006) belyser i sin artikel. De lyfter att det fysiska och psykiska våldet är mer uttalat för just sexuellt exploaterade kvinnor jämfört med andra former av människohandel. Kvinnorna får framförallt genomgå våldtäkter, misshandel, tvång av sexuella tjänster och hot under utdragna tidsperioder och det är ytterst få som permanent kan lämna sexhandeln (ibid s 158-159 & 161).

1.1 Problemformulering

Under 1990-talet syntes en markant ökning av fall av människohandel för sexuella ändamål i de nordiska länderna, framförallt i Sverige. Antalet fall kan till och med vara högre än man tidigare trott då det i efterhand upptäckts ett stort mörkertal och att väldigt få fall i realiteten rapporterats till polisen (Lehti & Aromaa 2006 s 192). Sedan år 2002 är all form av människohandel illegal i Sverige och således även människohandel för sexuella ändamål, vilket regleras i 4 kap 1a § brottsbalken. Mörkertalet är dock fortfarande stort kring människohandel för sexuella ändamål, vilket gör det svårt att ta fram reell statistik på situationen i Sverige (Brå 2010 s 19). Risken att falla offer för människohandel i Sverige är enligt Brottsförebyggande rådet (2008) väldigt liten. Kvinnor som hamnar i sexuell människohandel befinner sig ofta redan i utsatthet på grund av sociala och ekonomiska omständigheter i de länder där de först introduceras i handeln (ibid, s. 12).

Av denna anledning befinner de sig redan i en utsatthet i sig (Brå, 2008, s. 12). Under en levnadstillvaro med större socioekonomisk utsatthet och värnlöshet, löper kvinnor större risk att falla offer för människohandel för sexuella ändamål (Mahalingam 2019 s 6). Däremot är efterfrågan av sexuella tjänster stor i Sverige, vilket skapar en attraktiv marknad för den här typen av illegal verksamhet (Brå 2008 s 12).

Det redovisas i Polismyndighetens (2019) senaste lägesrapport att det år 2018 lagfördes tre brott avseende människohandel för sexuella ändamål i Sverige, när det under samma period gjordes 79 brottsanmälningar avseende personer över 18 år (Polismyndigheten 2019 s 11 & 128). Anledningen till så få lagförda brott är för att de anmälda brotten senare hamnar under andra brottsrubriceringar, så som koppleri och köp av sexuell tjänst. Det antalet lagförda brott som däremot rubricerades som koppleri under år 2018 var 23 stycken koppleri samt två stycken grovt koppleri. Vidare låg antalet lagförda brott rubricerade som köp av sexuell tjänst under samma år på 279 stycken samt köp av sexuell handling av barn under 18 år på 11 stycken (Polismyndigheten 2019 s 9).

Under 2018 rapporterades främst kvinnor från bland annat Rumänien, Bulgarien, Polen och Nigeria som förts till Sverige för sexslavhandel där de tvingats att utföra sexuella tjänster. År 2018 rapporterades det även att många av dessa kvinnor och flickor hade flytt från våldsamma förhållanden, där de har blivit utsatta för olika former av övergrepp. Dessa övergrepp kunde innefatta fysiskt, psykiskt och sexuellt våld såsom tvångsgifte, våldtäkter och våld i nära relationer. Många av dessa kvinnor blev sedan vilseledda och tvingades att utföra sexuella tjänster. Dock rapporterades det att flertalet av kvinnorna var medvetna om att de skulle sälja sexuella tjänster, men att villkoren och levnadsförhållandena hade varit missledande. De åsyftade vilseledande villkoren var den begränsade friheten, de grova sexuella och fysiska övergreppen samt den ekonomiska aspekten (Polismyndigheten, 2019, s. 19). Kvinnorna får uthärda mycket i dessa levnadsförhållande, vilket kan medföra bestående men resten av livet. Hom och Woods (2013) skriver i sin artikel att med tanke på människohandel för sexuella

ändamåls brutala natur riskerar kvinnorna att bli drabbade av både psykisk och fysisk ohälsa på grund av sina traumatiska upplevelser.

Vi är intresserade av att studera är kvinnors livsberättelser. Vi vill specifikt undersöka vilka avgörande vändpunkter kvinnorna upplevt som i sig har lett till lösgörelse från människohandeln för sexuella ändamål. Vår empiri kommer att bestå av tre utvalda självbiografier som alla är skrivna av kvinnor som själva har levt inom sexuell människohandel. Kvinnorna i självbiografierna är från östeuropeiska länder, men de bekräftar att fenomenet sexuell människohandel innebär att kvinnan rör sig över landsgränser, något som både gör det svårare att fånga upp och motiverar dess relevans för socialt arbete också i Sverige. Anna är ursprungligen från Rumänien men blev kidnappad på en öppen gata i England där hon försökt skapa sig ett nytt liv. Hon tvångsförflyttades vidare till Irland där misshandel och våldtäkt blev en vardag. Oxana är uppvuxen i Ukraina och hade svårt att försörja sina barn. Hon blev erbjuden ett välbetalt arbete i Bosnien av en bekant. Dock skulle hon aldrig komma fram till Bosnien utan fördes vidare till Rumänien där hon tvingades att utföra sexuella handlingar mot sin vilja. Under några år förflyttades hon från och till ett antal europeiska länder såsom Italien, Nederländerna, Tyskland slutligen England. Natasja var uppvuxen i Ryssland och blev lovad ett arbete på ett kasino i Litauen. I och med Natasja inte hade råd att ta sig dit på egen hand smugglades hon över till Litauen via Vitryssland. Väl i Litauen genomsyrades hennes vardag av förnedring, våldtäkter, misshandel och psykisk terror. Hon förflyttades senare till Sverige där det sexuella utnyttjandet fortsatte.

Då vi utgår ifrån självbiografier anser vi därför det vara relevant att använda en narrativ textanalys som metod för att kunna vidare analysera kvinnors livsberättelser. Människohandel för sexuella ändamål som område anser vi är adekvat för socialt arbete eftersom att det handlar om kvinnors utsatthet och levnadsvillkor som sträcker sig både nationellt och internationellt. Inom socialt arbete stöter vi på människor med en stor variation av olika livssituationer. Det är inte ovanligt att möta individer som har upplevt traumatiska livsöden som har lämnat stora spår både fysiskt och psykiskt. Människohandel är ett socialt problem i samhället som påverkar de utsatta otroligt mycket, vilket de yrkesverksamma inom socialt arbete bemöter och i sin tur hjälper individerna med att hantera och bearbeta. Bredare kunskaper angående kvinnors olika utsatthet är av stor betydelse för oss som framtida

sociologer. Det bör även nämnas att vi besitter kännedom kring hur vår studie kan vara begränsad när det kommer till generalisering. Av den anledning att vi enbart har dessa tre självbiografierna att dra slutsatser från. Vi utgår alltså ifrån dessa tre specifika kvinnors livsberättelser, vilket inte kan ge en generell slutsats om utsatta kvinnor i allmänhet, men det kan ge en inblick i processerna runt människohandel ur ett perspektiv som ofta försvinner.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att få en ökad förståelse för kvinnors utsatthet inom människohandel för sexuella ändamål, detta genom att undersöka tre självbiografiska livsberättelser. Vi vill även belysa de livsvillkor och emotioner som kretsar kring dessa erfarenheter.

1.3 Frågeställningar

1. Vilka svårigheter möter kvinnorna under sin tid inom människohandel för sexuella ändamål?
2. Vilka aspekter hindrar kvinnorna att lämna sin livssituation?
3. Vilka avgörande vändpunkter finns det som leder till att kvinnorna ta sig ur människohandel för sexuella ändamål?

2. Begreppsförklaringar

Människohandel innebär handel med människor för olika ändamål (Brå, 2010, s. 18). Ett av dessa olika ändamål är sexuella ändamål, vilket vår studie kommer ta fokus utifrån. År 2000 utgav FN en mer enhetlig definition av människohandel för sexuella ändamål, detta är från artikel 3 (a) som lyder enligt följande:

(a) "Trafficking in persons" shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs (Socialstyrelsen, 2008, s. 16).

Vändpunkt: Begreppet vändpunkt åsyftar en avgörande handling, händelse eller milstolpe som på något sätt leder till större förändring. Dessa avgörande handlingar kan förklaras som personliga omvälvande upplevelser, där det väcks en känsla av före och efter den omvälvande upplevelsen (Johansson, 2005, s. 319).

Hallick: Begrepp åsyftar den person som livnär sig på att någon annan prostituerar sig.

Människohandlare: En person eller flera personer som går i vinst genom driva människohandel för sexuella ändamål

Sex mot ersättning, försäljning av sexuella tjänster och sexslav: Dessa begrepp syftar på när en person blir lovad ersättning i utbyte mot sexuella handlingar (Socialstyrelsen, 2015, s. 10). Begreppet sexslav åsyftar den person som tvingas till att utföra sexuella handlingar och som inte är fri att lämna platsen där de hålls kvar på.

3. Kunskapsläge

3.1 Informationssökning

För att få fram relevanta artiklar och material till studien har LUBsearch, SocINDEX, PsycINFO, PsycARTICLES samt sökmotorn Google Scholar använts. På Google Scholar var det möjligt att söka på artiklar som är skrivna på svenska. Sökord som användes var *human trafficking*, *sex trafficking* eller *human trafficking for sexual exploitation*. Dessa kombinerades även med sökord som *turning points*, *trauma recovery*, *resilience*, *aftermath* för att få mer avgränsade sökträffar. Nyare forskning om människohandel för sexuella ändamål användes för att inte få en alltför bred kunskapsbas och fokus låg på forskning från år 2000 fram till år 2020. Informationssökning gjordes även i kurslitteratur som förekommit tidigare under utbildningen, som gav referenser kring bland annat skam och vändpunkter.

3.2 Kvinnors livssituation före människohandel för sexuella ändamål

Forskning har visat att kvinnor som blivit utsatta för sexuell människohandel ofta haft traumatiska uppväxter och osunda eller destruktiva relationer med familjemedlemmar och partners, till exempel på grund av missbruk. Många av de drabbade kvinnorna har också levt under fattiga förhållanden i sina ursprungsländer (Brå, 2008, s. 28; Lehti & Aromaa, 2007, s. 135; Meshkovska et al, 2015, s. 386-387). En majoritet av de drabbade kvinnorna är 15-25 år, men med en större andel på 18 och 25 år (Lehti & Aromaa, 2007, s. 134). Av de kvinnor som förts till Sverige har majoriteten varit i åldrarna 20 till 25 år (Brå, 2008, s. 28).

I en brittisk studie av Zimmerman et al (2006) blev 207 kvinnor, som gjort ett uppbrott ur den sexuella människohandeln, intervjuade. Genomförandet av intervjuerna skedde medan kvinnorna var i vård av olika biståndsorganisationer i destinations- och transitländer.

Kvinnorna var från 14 olika länder. Ursprungsländerna inkluderade fyra EU-medlemsländer (7%), sju andra europeiska stater (80%) och tre icke-europeiska stater (6%), som inkluderade två afrikanska stater och en karibisk stat (ibid, s. 17). Majoriteten av kvinnorna i studien var från länder som inte tillhörde den europeiska unionen. Kvinnorna som blev intervjuade i studien var mellan 15 och 45 (ibid, s. 2).

Av dessa kvinnor uppgav 60 procent att de blivit utsatta av någon form av våldsutövning innan sexslavhandeln ägde rum. Av de 207 kvinnorna rapporterades det även att 32 procent tidigare hade blivit utsatta för våldtäkt (ibid, s. 2).

Tidigare traumatiska upplevelser kan leda till att kvinnorna har större sårbarhet för att kunna bli indragna i människohandel för sexuella ändamål (ibid, s. 28). Zimmerman et al (2006) skriver i sin studie att 71 procent av kvinnorna var ensamstående mödrar, vilket också kan öka sårbarheten och därmed risken för att bli drabbad (ibid, s.18). Sårbarheten påverkas också av dåliga ekonomiska förutsättningar, som främst missgynnar kvinnor (ibid, s. 19). I många fall blir kvinnor vilseledda av löften om lönearbete, för att sedan bli sålda för sexuella tjänster. Det behöver inte nödvändigtvis alltid vara en främling som vilseleder kvinnorna, utan det kan även vara familjemedlemmar. I många fall händer det att kvinnorna blir rekryterade av en vän eller bekant (Lehti & Aromaa, 2007, s. 135; Zimmerman et al, 2006, s. 2).

3.3 Konsekvenser av den sexuella människohandeln

Under den sexuella människohandeln använder människohandlare en rad olika tvångsmetoder för att kunna kontrollera kvinnorna och hålla kvar dem i människohandeln. Våldsutövning är en vanligt form av tvångsmedel, men inte den enda metoden. Exempel på tvångsmedel är att successivt minska friheten för kvinnorna i olika avseenden. Dock är den vanligaste formen av kontroll ekonomiskt skuld. Med ekonomiskt skuld menas det att människohandlarna uppger att kvinnorna måste betala en skuld för visum, pass, resekostnader och liknande. Detta blir i sin tur sedan omöjligt för kvinnorna att betala av och de har heller inte några ekonomiska tillgångar till att ta sig ur människohandeln (Lehti & Aromaa, 2007, s.136). Under sin tid inom människohandeln lever kvinnorna under brutala förhållanden, där våld av olika former pågår frekvent. Att kvinnorna utsätts för våld är inget som är sällan förekommande, utan är snarare ett typexempel. Om det inte är människohandlarna så är det sexköparna som utövar våld. Systematiska och kontinuerliga tvångsmedel och kontrollmedel har en omfattande effekt på det psykiska välmående hos en person. När de utsätts för sådan psykisk terror kontinuerligt, kommer det till en punkt där kvinnorna blir så pass maktlösa och svaga i sig själva att möjligheten för att lyckas bryta sig loss ifrån människohandeln minskar drastiskt. Detta leder till att de i slutändan känner att de inte har tillräcklig makt för att kunna utöva

något slags självförsvar gentemot människohandlarna. Vilket resulterar i att de istället accepterar sin situation och lyder och viker sig för det som beordras för att överleva (Zimmerman et al., 2006, s. 31, 40).

Zimmerman (2006) skriver i sin studie att många kvinnor informerades om att de blev utsatta för fysiskt våld dagligen. Vissa av kvinnorna berättade att våld har tillfogats när de varit motsträviga vilket har resulterat i att de har straffats för detta. Andra berättade att de blev fysiskt misshandlade när de motvilligt utfört sexuella tjänster. Det fysiska våldet har förstärkts med hjälp av olika sorts vapen. Ett fåtal kvinnor berättade även att de hade blivit utsatta för försök till strypning med ståltråd (ibid, s. 32). Vapen hade hållits mot huvudet på kvinnorna under själva sexakten. Både människohandlare och sexköpare hade skurit kvinnorna med kniv. Många kvinnor uppger att de fått bestående kroppsskador efter att de tagit sig ut från den sexuella människohandeln (ibid, s. 34). Det var inte heller ovanligt att kvinnor utvecklat ett missbruk efter detta. Alkoholberoende var den vanligaste formen av missbruk som förekom. Detta eftersom det ofta användes för att döva smärta och för att förmildra det som skedde i stunden. Alkohol har även givits av människohandlare och då använts som ett ytterligare kontrollmedel för att kunna styra över kvinnorna (Zimmerman et al., 2006, s. 38; Wilson & Butler, 2014, s. 497).

3.4 Uppbrott ur den sexuella människohandeln

Att ta sig ur den sexuella människohandeln är ingen rättfram process. Utträdet ur människohandeln kan vara svår och förhalad. Av de kvinnor som lyckas ta sig ur denna livssituation är det ett flertal som faller tillbaka i sexhandeln innan de tillslut lyckas bryta sig loss en gång för alla (Wilson & Butler, 2014, s. 497). Med tanke på vad kvinnor utsätts för i den sexuella människohandeln är det inte särskilt förvånande att vissa kvinnor hamnar i försäljning av sexuella tjänster återigen. Eftersom det kan vara svårt att återgå till ett normalt liv efter en så pass traumatisk upplevelse. Många av kvinnornas utmaningar efter ett uppbrott är att bearbeta deras erfarenheter i den sexuella människohandeln, handskas med känslor som skam, handskas med relationer både intima och icke-intima (Wilson & Butler, 2014, s. 499; Månsson & Hedin, 1999, s. 67).

Efter människohandeln finns det en konstant rädsla hos kvinnorna att de ska råka stöta på människohandlare eller sexköpare som de tidigare har interagerat med. Det finns stora skamkänslor i det som tidigare varit deras livssituation och en tillhörande rädsla i att det ska genomskådas vad de utsatts för (Wilson & Butler, 2014, s. 500). Många kvinnors självbild och världsbild efter att ha varit en del av människohandel förändras drastiskt. På grund av detta har de svårigheter med att återgå till sina tidigare liv även om de försöker, mycket av detta beror på andra människors fördömelse av kvinnorna vilket i sin tur hindrar återställningen (Zimmerman et al., 2006, s. 99). Det forskningen menar på är att betraktas som en "hora" i andra människors ögon bidrar till skamkänslor hos kvinnor (Månsson & Hedin, 1999, s. 72). Skamkänslor kan vara så djupt inrotade hos vissa kvinnor att de var övertygade att människor i omgivningen kunde se på dem att de tidigare har haft sex mot ersättning. Även om detta var mot deras egen vilja (Zimmerman et al., 2006, s. 101). Dessa skamkänslor kan komma i uttryck på varierande sätt. I kvinnors redogörelse om människohandel, uttrycker flera kvinnor att det som skett hade fördärvat dem på ett irreparabelt sätt. Det fysiska, psykiska och sexuella våld som de har uthärdat bidrog till att de kände sig besudlade och därav bidragit till känslor av skam. Många av dessa kvinnor använde sig av ordet "smutsig" i förklaringarna hur de såg på sig själva (ibid, s. 102). Det finns en ständig kamp mellan hur människor ser på kvinnorna samt hur de ser på sig själva (Månsson & Hedin, 1999, s. 72).

I Zimmermans et al (2006) studie har många kvinnor även uttryckt att de klandrar sig själva vad som har skett, och att det är deras fel att dem har försatt sig i en situation där de blev utnyttjade. De kände även skuld i att de inte har funnit en väg ut tidigare (ibid, s. 101). I samma studie fanns det även enstaka fall där kvinnor har haft lite mer positiv syn på utfallet av sin tidigare livssituation De menade på att upplevelsen av människohandeln istället gjort dem starkare och att dem därför ser sig själva som överlevare som kan övervinna alla motgångar. En kvinna uttryckte sig på följande vis: *"I'm not afraid of anything, after all that happened to me, nothing scares me anymore"* (ibid, 105-106).

4. Teoretiska perspektiv

I denna studien har vi valt ett flertal teoretiska perspektiv som vi anser alla vara relevanta för vår studie. Då vi ska studera självbiografier skrivna av offer för människohandel i sexuella

syften, är den narrativa teorin väldigt aktuell. Inom den narrativa teorin är vändpunkter centralt, vilket är något vi återkopplar mycket till i vår analys av kvinnornas livsberättelser. Då skam är ett begrepp som tydliggörs vid flera tillfälle i samband med diskussioner om människohandel och försäljning av sexuella tjänster överlag, känns det som en nödvändig aspekt att ta hänsyn till i vår studie. Slutligen tar vi upp olika former av våld. Här tar vi bland annat upp sexuellt våld och psykiskt våld. Det psykiska våldet innehåller sju olika undergrupper varav vi valt ut tre av dessa som vi ansåg vara relevanta för temat. Dessa var kontroll, degraderande och förödmjukande beteende samt isolering.

4.1 Narrativ teori

Narrativ teori innehåller flera olika teorier och analysformer. Detta innebär att en enda narrativ teori och analys inte finns, utan att det oftast är en kombination av olika varianter. En studie av berättelser bör utgå från en rad olika perspektiv och utgångspunkter för att kunna göra en rättvis analys (Johansson, 2005, s. 20).

Inom den narrativa teorin ligger fokus på hur berättelsens uppbyggnad ser ut och vad själva berättandet i sig ger för intryck av sociala aktörers meningsskapande. Här är det väsentligt hur ens socialt handlande framställs. Betydelsen av hur olika identiteter konstrueras är även centrala aspekter inom denna teori. När vi berättar så tillåter vi även andra att se hur vi uppfattar vår egen sociala verklighet. Många aspekter hur vi berättar våra berättelser är därför väldigt essentiella för att kunna förstå helheten. Hur en berättelse analyseras beror alltså på vilket perspektiv som används. Med hjälp av den narrativa teorin argumenteras, poängteras, förnekas och förklaras olika händelser och intryck som upplevts. Genom detta presenterar vi en viss version av oss själva och skapar en identitet (Johansson, 2005, s. 83). Ett sätt att förklara livsberättelser är genom att definiera vändpunkter. Vändpunkter i en livsberättelser handlar om de avgörande händelser i en persons liv som leder till en plötslig förändring, och ger nya insikter. Det lämnar en känsla av före och efter, sätter livet på sin spets. Kan både vara en positiv eller negativ förändring (ibid, s. 319). Ett typiskt exempel på en vändpunkt är när man blir förälder för första gången.

Det är även värt att nämna den socialkonstruktivistiska ansatsen i denna studie eftersom vändpunkterna analyseras inte utifrån om en objektiv verklighet om faktiska händelser, utan istället handlar det om socialt skapande som sker i en viss kontext. Vändpunkter framställs inom en särskild händelse, i specifika situationer. Vändpunkter behöver inte enbart vara individuellt, det går även att uppfattas genom berättelser hos vissa grupper (ibid, s. 320). Den narrativa metoden kommer vi beskriva utförligare under metoddelen.

4.2 Psykologisk teori om våld

I boken *Meningen med våld* av Per Isdal (2001) tas många viktiga aspekter vad som gäller utövandet av våld i alla dess olika former upp. Kvinnor som blir utsatta och faller offer för människohandel för sexuella ändamål, har ofta liv präglade av fysiskt och psykiskt våld. Detta gör i sin tur dessa begrepp ytterst aktuella för vår studie, då vi vill fördjupa oss i våldets påverkan på de utsatta.

4.3 Sexuellt våld

Våld finns inte i en enstaka variant och kan ta sig uttryck i olika former, ett aktuellt exempel på detta är sexuellt våld. Sexuellt våld innefattar alla handlingar som riktas mot en individs sexualitet, som genom detta försöker orsaka skada eller smärta. Att skrämma och kränka en annan individ genom att utnyttja dess sexualitet ingår också i detta. Genom dessa taktiker får individen att göra något som hen inte vill eller får hen att avstå från något hen vill göra. Att utsättas för sexuellt våld kan innebära att man blir sexuellt trakasserad eller kränkt, men kan även innebära att tvingas att ha sex, bli våldtagen eller utsättas för sexuell tortyr (Isdal 2001 s.43).

Att behöva utstå handlingar man inte egentligen inte samtycker till, tvång till sex med olika personer, material eller djur ingår även i kategorin sexuellt våld, vilket resulterar i att detta är en av de mest psykiskt nedbrytande varianterna av våld. Isdal (2001) nämner att detta högst sannolikt beror på att just sexualitet är något intimt och sårbart för människan. Dels för att det är något som grundar sig i vår existentiella natur i grunden, då det är kopplat till vår förmåga att reproducera oss. I denna kategori är kvinnor överrepresenterade som offer, detta inräknar

sexuellt trakasseri, övergrepp på barn och våldtäkt. Naturligtvis finns där män som faller offer för detta, men inte i närhet i samma grad som kvinnor (Isdal 2001 s.44).

Isdal (2001) beskriver även att sexuellt våld resulterar i att en persons sexualliv förstörs. Då ångest och press sammankopplas med sexuella upplevelser medför det förödande konsekvenser för offrets förmåga att se sexuella aktiviteter som något lustfyllt och glädjefyllt (Isdal 2001 s.45).

4.4 Psykiskt våld

När man talar om psykiskt våld läggs fokus på att det finns en intention att skada, skrämja eller kränka på något sätt som inte innefattar fysiskt våld. Ofta ligger där en sorts makt eller hotbild bakom psykiskt våld. Isdal (2001) beskriver sju olika sorters undergrupper till psykiskt våld. Dessa innefattas av direkt hot, indirekt hot, degraderande och förödmjukande beteende, kontroll, utagerande svartsjuka, isolering samt emotionellt våld (Isdal 2001 s.47). Men då direkta och indirekta hot, kontroll, isolering samt degraderande beteende är något som vi anser vara relevant och applicerbart på vår studie, ligger fokuset på dessa fem undergrupper.

4.4.1 Kontroll

Kontroll är när en person kräver eller tar kontroll över någon med hjälp av makt eller hot. Denna form av dominans är svår att skydda sig mot då det finns många bakomliggande faktorer som lett till att en individ blir kontrollerad. Då friheten blir begränsad under någon annans kontroll, kan det vara väldigt svårt att ta sig ur personens grepp. Här ingår att ens klädsel, ens beteende, ens sociala aktiviteter och vanor förändras beroende på vad någon annan bestämmer. Ofta försvinner individens egna vilja och egna tankar sakta men säkert på grund av detta förtryck (Isdal 2001 s.51).

4.4.2 Degraderande och förödmjukande beteende

I denna undergrupp ingår allt slags förminskande och kränkande beteende som är av det psykiska slaget. Degraderande och förödmjukande beteende påverkar inte kroppen fysiskt utan påverkar ens självförtroende och värdighet oerhört mycket. Degraderande beteende anses

vara våld när en person har en medveten intention att sår eller skada den mottagande parten psykiskt. Ofta är det systematiskt och ord och meningar som är extra känsliga för personen i fråga används, just för att kränka och sår individen i största möjliga grad (Isdal 2001 s.50).

4.4.3 Isolering

Isolering i detta sammanhang innebär direkt eller indirekt pådrivning av någon för att medvetet hindra eller minska någons rörelsefrihet eller livsrum. Ofta isoleras personen i fråga från omvärlden, vilket gör att den sociala interaktionen med andra individer försvinner. Våldsutövaren kan genom denna sortens våld hindra personen att träffa sina vänner eller familj, och att hen enbart ska få interagera med våldsutövaren själv. Isolering är väldigt psykiskt påfrestande och gör att offret ofta blir helt eller delvis beroende av den som har kontrollen över isoleringen. Detta kan även göra så att isoleringen i sig normaliseras då det är svårare att jämföra sin situation med andras så ens kontakt med omvärlden är begränsad (Isdal 2001 s. 58-60)

4.5 Emotionssociologiskt perspektiv

Det emotionssociologiska perspektivet används för att kunna både förstå andra människor men även oss själva. Det är även ett perspektiv som belyser hur samhället fungerar i stort. Med ett emotionssociologiskt perspektiv ger det oss möjligheten att analysera varför människor agerar på ett visst sätt (Wettergren, 2013, s. 7). Inom det emotionssociologiska perspektivet är skam ett vanligt begrepp. Fokus ligger på personens relation till sin omgivning. Man ser till samspelet med andra som i sin tur är det som skapar och upprätthåller vår uppfattning av den inre världen. Scheff och Starrin (2013) betonar ett huvudsakligt fokus på emotionen skam inom emotionssociologin, då skam är centralt för att kunna förstå sociala problem i sin helhet. Här nämns det att just skam bland annat kan bidra till olika sociala problem, såsom psykisk ohälsa. En person som är psykiskt labil eller särskilt sårbar, har lättare för att känna skam. (ibid. s.186).

För att kunna förklara olika begrepp kring känslor, brukar till att börja med att koppla till affekter. Skam är ett exempel på en negativ affekt som kan ta sig uttryck i kroppen i form av ansiktsuttryck och kroppsspråk. Kroppsspråk är väldigt centralt när det kommer till hur olika

affekter tar sig uttryck. Under vår uppväxt lär vi oss därför vilka affekter som är kopplade till vilken situation. Vi relaterar olika situationer eller känslor beroende på vilka associationer vi har stött på tidigare i vårt liv. Genom detta skapas ett så kallat referenssystem som gör att vi kan relatera känslor till olika händelser. När en medfödd affekt kopplas ihop med en erfarenhet kallas det istället emotion. När vi associerar en händelse eller situation till en emotion med en negativ laddning kan det väcka påtagliga känslor av exempelvis skam eller avsky (Scheff & Starrin, 2013, s. 187).

Skam utifrån ett interaktionistiskt perspektiv kopplas till stolthet. Skam och stolthet är varandras motsatser men har väldigt stark koppling till varandra. Dels då skamkänslor kan uppstå när ens stolthet hotas eller rubbas på något vis. Cooley (2018) nämner att känslor av stolthet och skam är en följd av att en person iakttar sig själv utifrån andras synvinkel. Individens spegeljag har därför tre huvudelement som innefattar föreställningen om hur vi framstår för andra personer, föreställningen om hur andra bedömer en samt självkänsla som stolthet eller förödmjukelse. Hur vi tror att andra uppfattar oss spelar en central roll i hur vi ser oss själva (ibid, s. 81-82). En person med självkänsla känner sig stolt; en med sämre självkänsla har lättare att få känslor av förödmjukelse (Scheff & Starrin, 2013, s. 188). Begreppet förlägenhet handlar mestadels inte om specifikt skam, men de har mycket gemensamt. Skam kan ses som en gruppbeteckning på en rad emotioner och känslor relaterade till att man uppfattas på ett negativt sätt av någon annan. Det behövs inte specifikt vara något som har skett egentligen, utan en föreställning om att den andra skulle uppfatta en negativt kan räcka för att utlösa skamkänslor hos en individ. Skam kan visa sig på flera olika sätt, bland annat i förlägenhet, dålig självkänsla eller skuldskänslor. Skam är något som förekommer i nästintill alla sociala interaktioner och anses vara den största drivkraften i vårt mellanmänniska beteende, av denna anledning ses skam som den största och mest applicerbara emotionen i den mänskliga interaktionen (ibid, s. 189-190).

5. Metod

5.1 Urval

Vi har valt att analysera självbiografier som är skrivna av kvinnor som själva blivit utsatta för människohandel för sexuella ändamål. Där deras livsberättelser står i fokus angående hur de uthärdat sina tidigare livssituationer samt vilka avgörande vändpunkter uppkommit. Vi valde ett målstyrt urval som är ett icke-sannolikhetsurval. Vad som menas med detta är att med ett målstyrt urval låter man inte slumpen bestämma vilket empiri som används för att kunna besvara en forskningsfråga på ett strategiskt sätt. Man utgår ifrån ett syfte i sin empirisökning (Bryman, 2018, s. 392).

Vi hade redan en omtalad självbiografi i åtanke när vi gjorde våra sökningar, vilket var boken *Såld* av Vera Efron och Natasja T. Denna bok handlar om en kvinnas livsberättelse från när hon själv blev indragen i och utsatt för sexuell människohandel. Utifrån denna bok sökte vi efter fler självbiografier på diverse webbsidor för bokförsäljning, som påminde innehållsmässigt om den första boken. Våra sökningar resulterade i att vi hittade ytterligare tre böcker som vi ansåg vara lämpliga till studiens tema. En av självbiografierna handlar om en påtvingad försäljning av sexuella tjänster och inte specifikt om människohandel, vilket resulterade i att vi valde bort denna. Självbiografierna som använts i vår studie är *Såld* skriven av Natasja T och Vera Efron, *Såld: en kvinnas berättelse om sin helvetesresa i Europas sexindustri* skriven av Oxana Kalemi och Megan Lloyd Davies, och till sist *Slav* som är skriven av Anna och Jason Johnson.

5.2 Val av metod

Vi valde att använda oss av narrativ metod, dels för att vi har valt att utgå från en narrativ teori med berättelsen i fokus. Dock är det en metod som passar vår forskningsfråga och vårt syfte. Eftersom att vi vill få en ökad förståelse för kvinnors avgörande vändpunkter som blivit utsatta för människohandel för sexuella ändamål ansåg vi att en kvalitativ metod var lämplig. En kvalitativ metod används när man vill undersöka människor och människors relationer med varandra, men även hela samhället i stort (Ahrne & Svensson, 2015, s. 8). Utifrån en kvalitativ metod ger det oss en möjlighet att få en flerdimensionell skildring av de fenomen

som ska undersökas (Lind, 2014, s. 125). Att utföra denna studie utifrån en kvalitativ forskning är relevant för vårt syfte i och med det är en forskningsstrategi där man lägger vikten på ord och inte siffror, som är vanligt i en kvantitativ metod. Kvalitativa metoder är i huvudsak en forskningsmetod som är tolkande, konstruktivistisk och induktiv. Där praktiken alstrar teorin (Bryman, 2018, s. 454-455). Utifrån vår valda metod har vi valt att använda en narrativ ansats för att kunna besvara vår forskningsfråga samt analysera den empiri vi har, som vi kommer beröra samt förklara mer utförligt i nästa rubrik.

5.3 Narrativ metod

Vi har valt att utgå från en narrativ metod. Johansson (2005) beskriver narrativ metod som ett angreppssätt där muntliga eller skriftliga berättelser samlas in för att senare kunna analysera innehållet (ibid, s. 21). Berättelser ger struktur, sammanhang och mening till det som upplevts för att kunna begripliggöra det som sker hos människor och i omgivningen (ibid, s. 17). Detta är något som vi anser är relevant, eftersom vi vill öka förståelsen till vad kvinnor uthärdar i en sexuell människohandel och vilka faktorer som spelar in för att kvinnorna ska lyckas bryta sig loss. Vi har valt att utgå från ett socialkonstruktivistiskt perspektiv där fokus ligger på hur kvinnorna väljer att berätta sina livsberättelser och vilket sätt de framställer sig själva i olika situationer (Bryman, 2018, s. 58). Dessa livsberättelser är skildrade i självbiografier som är skrivna av kvinnor som blivit utsatta för sexslavhandel. Tidigare har vi nämnt narrativ teori och hur olika identiteter konstrueras. Att konstruera identiteter är en av de centrala aspekterna i narrativ teori. När någon beskriver eller berättar något ger man möjligheten för andra människor att uppfatta den sociala verkligheten som beskrivs (Johansson, 2005, s.83).

5.4 Narrativ litteraturgranskning

Då vi har valt att studera utifrån narrativ litteratur, krävs det att man gör en narrativ litteraturgranskning i sin forskning. När man gör en litteraturgranskning vill man försöka få en översikt eller en helhetsbild på vad litteraturen försöker säga. I slutändan vill man kunna göra en heltäckande bedömning samt kritisk tolkning av den litteratur man studerat. När man istället granskar en narrativ text utgår man från ett tidigare valt forskningsområde eller en specifik forskningsfråga för att i sin tur kunna plocka ut relevanta delar till sin studie. Ofta handlar det om att man vill fördjupa sig i ett tema eller ämne genom att gå igenom litteratur

av det narrativa slaget (Bryman 2018 s.131). Då vi använder oss av ett flertal självbiografier har vi möjlighet att få en mer nyanserad grund till vår empiri, vilket i sin tur ger oss större möjlighet till att kunna besvara eventuella frågeställningar. Genom att koppla denna litteratur till tidigare forskning, kan resultatet från litteraturgranskningen rättfärdigas och i sin tur bli mer tillförlitligt.

5.5 Genomförande

5.5.1 Kodning

Under insamling av empiri utgick vi från våra färdiga frågeställningar för att skapa teman att koda materialet utifrån. Vi var även öppna till andra relevanta ingångar, samt att vi ändrade om våra frågeställningar om vi hittade en viktig aspekt i kodningen som vi inte hade tänkt på innan. Kategorier för kodningen valde vi med hänsyn till vad som var relevant för vår studies ändamål (Bryman 2018 s.369). Inom vår narrativa studie utgår vi från tre olika självbiografier. Efter att ha läst igenom den valda litteraturen kodade vi främst utifrån olika teoretiska begrepp.

- Vändpunkter
- Hinder
- Sexuellt våld
- Psykiskt våld
- Kontroll
- Isolering
- Förödmjukande och degraderande beteende
- Skam

Därefter färgmarkerade vi med olika färger beroende på vilket tema eller kategori stycket var applicerbart till. Då begreppen är relativt breda gav det oss utrymmet till att tolka meningar och uttryck lite friare och vi kände oss inte hindrade av att behöva markera specifika ord. Då vi redan hade teman att utgå ifrån, förenklade detta processen avsevärt under läsningens gång. Med frågeställningarna i bakhuvudet gav det oss en relativt klar bild om vilka delar som tillhörde till vilken kontext. Inom exempelvis vändpunkter fokuserade vi till en start på alla möjliga slags vändpunkter. Därefter kunde man avgränsa och lägga fokus på vändpunkter grundade i vad som hände innan kvinnorna hamnade i människohandeln, under tiden de var

utsatta samt vilka vändpunkter som resulterade i att de slutligen frigjorde sig från sin destruktiva situation. Vi gjorde ett separat dokument till kodning där citat och stycken som var relevanta till temat samlades. Då en av självbiografierna var skriven på engelska, översatte vi de relevanta citat vi ville använda. Vi försökte göra en så ren och korrekt direkt översättning av citaten för att inte ändra citatets budskap. Vid dessa citat framgår det tydligt att det är vår egna översättning vid referens.

5.6 Tillförlitlighet

Det finns en annan ståndpunkt när det rör sig om reliabilitet och validitet inom den kvalitativa forskningen. Där har man sagt att kvalitativa studier istället ska bedömas och utvärderas. Dess forskning skall bedömas utifrån andra kriterier än vad man vanligtvis gör inom den kvantitativa forskningen. Detta eftersom många forskare anser det finns andra begrepp som passar den kvalitativa forskningen bättre (Bryman, 2018, s. 468). Ett begrepp som man istället brukar använda för att undersöka den kvalitativa forskningen är tillförlitlighet. Tillförlitlighet är ett begrepp vi har valt att använda oss av i vår kvalitativa studie som är en narrativ analys. Johansson (2005) skriver att i en narrativ analys handlar det inte om att validera forskning där man kommer fram till en absolut sanning, utan det handlar om att pröva tillförlitligheten (ibid, s. 314-315). Det är viktigt att kunna styrka tillförlitligheten och för att kunna uppnå det utgår man efter fyra kriterier som är trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och möjlighet att styrka och konfirmera. Trovärdigheten är viktig för forskare och om det finns olika beskrivningar av det sociala sammanhang som studerats ska beskrivningarna vara trovärdiga och acceptabla i andra människors ögon (Bryman, 2018, s. 467). För att skapa trovärdighet i vår studie har vi varit noga med att förklara och beskriva vår teori och metod så utförligt som möjligt. Sedan har vi även i analysdelen tydligt markerat på vad som har sagts från varje kvinna från självbiografierna.

Inom överförbarhet fokuseras det istället på det kontextuellt unika i vad som har studerats i en social verklighet. Överförbarheten ska ge möjlighet att resultaten från studien ska kunna överföras till en annan miljö (ibid, s. 467). Att utförligt beskriva det empiriska material vi innehar är av stor vikt. Detta har vi gjort genom att använda mycket citat direkt tagna ur självbiografierna för att kunna beskriva dessa kvinnors upplevelser av människohandel för

sexuella ändamål. Detta gör vi eftersom att vi utgår utifrån en narrativ analys där kvinnornas livsberättelser är i fokus, och hur de har upplevt sina livshändelser. Det handlar om hur de framställer sig själva i olika situationer. Kvinnornas utsagor av deras berättelser i människohandeln stämmer överens med den forskning som finns om detta ämne.

Pålitlighet är att man som forskare antar ett granskande synsätt. Detta innebär att man tillförsäkrar att det som redovisas ger en tydlig bild av alla aspekter inom forskningsprocessen (Bryman, 2018, s. 468). Detta har vi försäkrat oss om genom att beskriva vår forskningsprocess och alla aspekter så tydligt som möjligt, för att ge en klarare bild hur undersökningen har gått tillväga. I en samhällelig forskning är det svårt att åstadkomma någon fullständig objektivitet, däremot försöker man säkerställa att personliga värderingar inte styr forskningen. (ibid, s. 470). I analysdelen har vi inte låtit våra personliga värderingar påverka vår studie. Vi har enbart redovisat det som har uttryckts och uppgetts i självbiografierna. Vi har inte heller låtit det påverka själva kodningsprocessen.

5.7 Etiska övervägande

Det finns fyra huvudkrav när det kommer till etiska övervägande. Dessa krav är följande: informationskravet som syftar på att forskare ska informera berörda deltagare att medverkan är frivilligt och att de kan dra sig ur när som helst. Samtyckeskravet som innebär att de som deltar själva får bestämma över sitt medverkande. Konfidentialitetskravet handlar om att forskningen i största möjliga mån ska utföras konfidentiellt. Till sist har vi nyttjandekravet som innebär att allt material som samlas in till forskningen användas enbart till det och inget annat (Bryman, 2018, s. 132-133).

Dessa etiska principer är viktiga för att garantera att de personer som medverkar inte kommer till skada på något sätt. Om vår metod istället skulle ha varit exempelvis intervju hade de etiska principerna spelat en större roll i vår studie. Det vi menar på här är att eftersom vårt empiriska material utgörs av självbiografier behöver vi inte förhålla oss till dessa principer på samma sätt som i en intervjustudie. Detta eftersom självbiografierna är tryckt material som är tillgängligt för allmänheten. Det vi kommer undersöka och analysera är utifrån vad som redan skrivits i böckerna. Dock är det två av författarna valt att anonymisera sina namn och heter

alltså något annat i verkligheten. Det är viktigt att utföra forskningen på bästa möjliga etiska sätt, så att ingen person kommer till skada. De aspekter vi kommer ha i åtanke är att vara medvetna om hur vi uppfattar det som skildras i självbiografierna samt att vi förstår att vi tolkar olika intryck på olika sätt. Vi är medvetna om att vår infallsvinkel under läsningen kan resultera i att det finns risk för misstolkning av vad berättaren egentligen vill få sagt. Vi har ansträngt oss för att vara opartiska, vilket innebär att våra egna åsikter inte representeras. Vår analys har fäste i forskning och tillhörande empiri.

5.8 Arbetsfördelning

Under alla skeden av arbetet har vi samarbetat och gjort studien tillsammans. Vissa delar av uppsatsen har vi valt att fördela mellan oss för att det skulle gå mer effektivt till. Men vi har alltid haft en kontinuerlig dialog med varandra så att vi båda var medvetna om vad som skulle skrivas. Vi läste om den tidigare forskningen tillsammans för att det skulle skapa en bredare förståelse om människohandeln för sexuella ändamål. Självbiografierna lästes av oss båda, och därefter kodade vi utifrån våra tematiseringar som vi ansåg vara relevanta för vårt syfte och våra frågeställningar. Även om vi hade delat upp vissa delar i studien har vi gått igenom det tillsammans för att det ska finnas ett tydligt fortlöpande sammanhang genom alla delar av uppsatsen. Kodning av empirin gjorde vi däremot enskilt.

6. Presentation av självbiografierna

Natasja

Natasja bodde i den ryska staden Trudoljubovka fram tills hon var 17 år med sin mormor. Natasja hade ingen vidare kontakt med sin mamma då hon sedan Natasja var väldigt ung, vänt sig till alkoholen i första hand. Då hon oftast antingen jobbade i en lokal spritbutik eller drack själv, fanns där inte mycket tid över till att ta hand om Natasja. Natasja strävade sedan ung ålder efter ett bättre liv. Ett liv annorlunda från både hennes mammas och hennes mormors. Hennes mormor, Maria, hade aldrig lämnat byn under sin livstid. Hon var en äldre dam som alltid slet hårt för att ha råd att kunna ta hand om Natasja. Mormors liv var väldigt enformigt och hennes vardag var simpel, men tillräcklig enligt henne själv. Dock var detta inget som lockade Natasja, hon längtade bortom byn, att upptäcka världen och att skapa ett liv för sig själv långt ifrån Trudoljubovka. När Natasja fyllt sjuutton år valde hon att försöka söka

stipendium för att kunna studera i Sankt Petersburg. När Natasja blev nekad detta, steg paniken över att tvingas flytta tillbaka till Trudoljubovka.

Hon kämpade lönlöst med att försöka hitta jobb, när hon av slumpen stötte på Sergej. Sergej var en stilig och vad det såg ut som, välbärgad man. Han var trevlig och Natasja föll handlöst för denna man. Efter några dagars kontakt lovade Sergej henne ett jobb utomlands. Ett jobb i Litauen på ett kasino där hon skulle tjäna gott om pengar. Då Natasja var fattig och inte hade råd med varken pass eller visum, kom Sergej med förslaget om att en vän till honom skulle smuggla över henne från Vitryssland till Litauen. Sergej lämnade över Natasja till en man som heter Marat samt vad som såg ut att vara hans flickvän Avelina. Här anade Natasja inte direkt oråd, utan viftade lätt bort alla misstankar om att något fuffens skulle vara på kartan då hennes Sergej aldrig skulle göra något ont mot henne. Naivt litade hon på hans ord om att hon var ett steg på vägen mot ett bättre liv i Litauen. Vad hon inte visste var att detta egentligen var ett steg mot ren och skär misär som skulle genomsyras av förnedring, våldtäkter, misshandel och psykisk terror. De nästkommande månaderna skulle Natasja tvingas till en outhärdlig livssituation. Hon skulle tvingas prostituera sig och jobba som sexslav för tre män i Litauen och slutligen i Sverige.

Oxana

Oxana föddes i Ukraina och bodde fattigt. Hon hade varit med om flera traumatiska upplevelser innan hon blev såld till människohandlare. När hon var 14 år blev hon våldtagen av två killar på en strand. Hennes uppväxt var turbulent. Pappan misshandlade mamman, hennes bror hade ett drogmissbruk. Efter föräldrarnas skilsmässa började hennes mamma missbruka alkohol och deras relation försämrades. Oxana var bara 16 år när hon gifte sig och det tog inte lång tid innan hon blev mamma, snart gick det från ett barn till tre barn. Hennes man vägrade arbeta och det var svårt att försörja sina barn. Oxana försökte själv hitta ett eget arbete men det var svårt eftersom hennes man inte ville ta hand om barnen. Hennes relation till pappan blev bättre med tiden och snart kunde hon lämna barnen hos honom. Dock dog Oxanas pappa väldigt plötsligt och hon befann sig i en svår situation återigen. Hon försökte lösa situationen genom att barnen skulle bli passade hos bekanta. I några månader hittade hon jobb men det ogillade hennes man. Några år gick och hennes man blev åtalad för en misshandel. Hon är nu själv med inga pengar, utan möjlighet till att försörja sig. Hon ville att

hennes barn skulle få en bra uppväxt, där hon kunde försörja dem och att pengar inte skulle vara något problem som det varit under hennes egen uppväxt. Kort därefter erbjuder en bekant till henne ett jobb på en nattklubb i Bosnien, men hon kommer aldrig att komma fram till Bosnien. Detta eftersom bekanten egentligen hade sålt henne till en människohandlare.

Anna

Anna kommer från en mindre by i Rumänien. Hon hade en relativt välfungerande barndom då hennes relation med sin mormor var väldigt god. Annas mormor agerade stöttepelare till Anna under hennes yngre år, tills hon dog i Annas senare tonår. Efter mormors död var Anna tvungen att flytta tillbaka till sin mamma som hon hade en oklar relation med. Mamman hade kontinuerligt destruktiva relationer med olika män, när Anna flyttade in hos sin mamma och hennes pojkvän Petre, var det inte långvarigt. När hon fyllde arton var hon tvungen att flytta ut och klara sig själv på Petres beordran. Petre beskrivs under bokens gång som en girig, otrevlig och manipulativ man som ofta fick Annas mamma att ta avstånd från sin dotter. Vid detta tillfälle hade Anna en äldre pojkvän vid namn Alex. Alex var en stor trygghet för Anna och det dröjde inte länge tills de flyttade ihop i hans lägenhet. Alex var ofta iväg på mystiska affärsresor och kunde försvinna långa perioder utan att Anna visste vart han befann sig eller hur länge han skulle vara borta. Denna ovisshet ledde till att Anna avslutade relationen och började istället studera då hon ville skapa ett liv för sig själv. Hon studerade både psykologi och till sjuksköterska samtidigt, men även om studerandet var ett heltidsarbete så tyckte hon om att vara sysselsatt.

Senare kontaktades Anna av sin barndomsvän Marco. Marco bodde i London och hade stött på problem med att få ett tillstånd att stanna där. Han la fram förslaget om giftermål till Anna för att han på detta vis skulle kunna få ett blue card, vilket skulle tillåta honom att stanna i England. Anna accepterade detta erbjudandet och flyttade sedan dit för att gifta sig med Marco. Tiden gick och Marco hade fortfarande inte sökt om sitt blue card. Detta irriterade Anna och hon bestämde sig för att införskaffa ett eget uppehållstillstånd. Efter att blivit beviljad detta, avslutade hon relationen med Marco och flyttade. Anna skapade ett liv för sig själv och startade en städfirma som snabbt blomstrade. Anna hade fullt upp men kände sig nöjd över att vara en skattebetalande medborgare precis som vem som helst. Hon ville skapa

ett normalt liv för sig själv och hon kände att hon var på god väg ditåt. En vanlig dag utanför huset där hon bodde, blev hon tagen mot sin vilja. Det visade sig att Anna oanades blivit utvald av sina grannar och skulle snart dras in i människohandeln. Därifrån skulle hon tas till Irland där misshandel och våldtäkt skulle bli en del av vardagen.

7. Resultat och analys

I denna del kommer vi analysera utifrån självbiografierna, teorierna och tidigare forskning om hur kvinnornas liv såg ut innan och under den sexuella människohandeln. Detta utifrån ett emotionssociologiskt perspektiv, som innefattar begreppet skam. Vi kommer även att beröra olika psykologiska begrepp om sexuellt och psykiskt våld, såsom kontroll, isolering samt degraderande och förödmjukande beteende.

7.1 Kort om livet innan

För att få en liten förförståelse kring ämnet vill vi belysa olika centrala aspekter ur hur kvinnornas liv såg ut innan de drogs in i människohandeln. Detta är för att vi ser likheter grundade i deras bakgrunder. Med bakgrunder tänker vi alltså det som innefattar uppväxt, relationer samt deras hemländers socioekonomiska status.

Gemensamma nämnare för alla dessa tre kvinnor var att de alla innan de blev sålda inom sexslavhandeln, kom från fattigare ursprung med en ett fåtal stabila relationer i sitt liv. Anna kom från Rumänien där hon till största del vuxit upp med sin mormor då hennes relation till sin mamma var väldigt destruktiv, mycket på grund mammans egna destruktiva relationer till olika män. Natasja kom ifrån en fattigare by i Ryssland. Även hon har vuxit upp med sin mormor då hennes mamma inte hade möjlighet eller viljan att uppfostra Natasja, mycket på grund av sin alkoholrelaterade problematik. Sen har vi Oxana som kommer från Ukraina som också hade en väldigt instabil uppväxt. Hennes föräldrar hade ont om pengar och när hennes pappa blev avskedad från jobbet eskalerade det mer. Oxanas föräldrar bråkade alltmer och pappan misshandlade hennes mamma. Därefter började Oxanas mamma utveckla ett alkoholmissbruk och deras relation blev sämre och sämre. Oxana hade när hon var fjorton år gammal redan blivit våldtagen två gånger av två olika män. När hon blev sexton år träffade hon en kille och blev förälskad och de gifte sig. Sedan blev hon gravid med sitt första barn.

Något år senare kom andra och tredje barnet. Hennes man vägrade att arbeta och pengar för att kunna tillgodose grundläggande behov blev svårare och svårare att inskaffa. Oxana kunde inte jobba eftersom hennes man vägrade ta hand om barnen.

Anna, Natasja och Oxana drömde alla tre om ett bättre liv än det de hade i sin hemby. De drömde om att gå sin egen väg och inte fortsätta i samma spår som sina föräldrar eller morföräldrar, de ville helt enkelt bryta sig loss och upptäcka världen på eget bevåg. Anna började studera och flyttade sedan till London för att gifta sig med sin vän Marco samt för att studera. Natasja åkte till Sankt Petersburg för att försöka sig på ett stipendium för att kunna studera. Oxana ville att hennes barn skulle få ett bättre liv. Hon hade stora planer för sin familj där hon ville köpa ett stort hus där hon och hennes barn kunde leva i.

Allt började med min strävan efter ett bättre liv. Hade jag inte önskat det utan levt som alla andra i vår by skulle detta inte hänt. Det vet jag. Men jag ville inte leva som min mormor, eller ännu värre, som min mamma. (Natasja & Efron, 2006, s. 14)

7.2 I det sexuella och psykiska våldets grepp

De tre självbiografierna vi valt att fördjupa oss i och utgå från i denna studien har huvudsakligen en gemensam faktor, våldet. Kvinnornas berättelser om sina liv som sexslavar genomsyras av sexuellt och psykiskt våld i olika former. Något vi lagt märke till genom vår läsning av biografierna var att mycket av det trauma som stannar kvar hos kvinnorna är från det psykiska våldet. Något som stod ut här var hur förövarna använder sig av olika slags metoder för att isolera, kontrollera, förödmjuka och förminska dessa kvinnorna tills de inte längre ansåg sig vara människor med rätt till frihet eller ens sin egen kropp.

7.3 Det sexuella våldet

Sexuellt våld finns i många olika former och nyanser. Något som präglar självbiografierna är bland annat sexuellt våld i form av tvång till att utföra olika saker av sexuell karaktär mot kvinnornas vilja. Som vi tidigare har nämnt i avsnittet om teoretiska perspektiv, är sexuellt våld alla handlingar som innefattar en individs sexualitet som har ett bakomliggande motiv att

skada eller orsaka smärta för individen i fråga. När man utnyttjar någons sexualitet och använder detta som ett verktyg att skrämna upp eller skada individen ingår också inom spektrumet av sexuellt våld. Här ingår även våldtäkt och sexuell tortyr (Isdal, 2001, s. 43).

I Oxanas berättelse blir hon såld mellan hallickar och människohandlare ett flertal gånger. Vid varje tillfälle utsattes hon för sexuellt våld. Efter att ha blivit såld till ännu en hallick hamnade hon i en lägenhet. Lägenhetens inredning bestod av enbart en nerfläckad madrass på golvet. Hallicken förgrep sig genast på henne där hon bönade honom att sluta och försökte ta sig loss utan att lyckas.

Han drog ner mig, drog ner mina byxor när jag försökte komma undan från honom. Plötsligt känner jag hur hans grävde in hans fingrar runt min mun och drog mig närmare honom. Han tvingade mig ner och tryckte mina lår från varandra. Hans tunga var överallt, han slickade mitt ansikte, nacke och axlar. Jag kunde se saliv samlas runt hans mun, som en hund, med hans smutsiga, svettiga kropp som tryckte ner mig (Kalemi & Lloyd Davies, 2009, s. 98, vår översättning).

Hallicken förklarade att detta är något som Oxana får uthärda och vänja sig vid. Detta eftersom att hon nu kommer att sälja sig själv och inte längre har någon talan om vad hon vill eller inte. Att det förekommer sexuellt våld i en sexuell människohandel är inte ovanligt. I en studie utförd av Zimmerman et al (2006) där 207 kvinnor, som hade lyckats ta sig ur människohandeln, intervjuades om sina erfarenheter. I denna studie uppger 90% av dessa kvinnor att dem har utsatts för sexuellt våld under sin tid där (ibid, s. 33).

När frekvent sexuellt våld sker är det inte ovanligt att kvinnorna använder droger eller alkohol för att döva och uthärda smärtan (Zimmerman et al., 2006, s. 38; Wilson & Butler, 2014, s. 497). Något som Oxana själv beskriver i sin självbiografi

Alkohol var det enda sättet för mig att kunna utföra mitt jobb. Med vodka i mig var jag annorlunda - avslappnad, glad och jag brydde mig inte längre (Kalemi & Lloyd Davies, 2009, s. 187, vår översättning)

7.4 Det psykologiska våldet

När man talar om psykiskt våld räknar menar man när någon har intention att skada en annan individ på andra sätt än till fysisk natur. Här räknar man in alla sätt man kan skrämma, skada eller kränka någon utan att direkt agera fysiskt. Oftast handlar det om att någon försöker styra eller dominera någon annan med hjälp av psykiskt våld med hjälp av olika skrämsemetoder (Isdal, 2001, s. 47).

7.4.1 Förödmjukande och degraderande beteende

Inom förödmjukande och degraderande beteende kan man inräkna både agerande och ordval. Degraderande beteende i form av handlingar kunde variera sig i dessa fallen. Det kunde handla om att hallickarna visade sig högre ställda genom att tydligt behandla kvinnorna som att de var mindre värda, att de var den mänskliga motsvarigheten till bottenskrap. Ofta behandlade de dem på ett sätt man inte ens hade ansett vara godtagbart för djur. Kvinnorna blev jämt och ständigt påmind om att de enbart var satta på jorden för att uppfylla ett syfte i livet, nämligen att tillfredsställa mäns sexuella behov och att vara levande sexleksaker för männen att utnyttja så mycket som de behagade.

Han kom. Långsamt rann sperman över mina kinder och läppar, droppade från hakan ner på bröstet. Radik applåderade. Jag blundade, andades ut och sjönk ner på hälarna. Exekutionen var över. Sedan hände någonting annat. Jag kände en varm vätska rinna över mitt huvud. En lukt av urin spred sig i rummet. Det rann över huvudet ner i ansiktet, blandades med mina tårar och droppade ner på golvet. Snart blev det en stor pöl under mig. Marat stötte till mig med foten och jag föll ner på golvet i pölen av urin. Radik och Aron började garva. Jag låg i pölen och grät inte ens. För första gången efter en förnedrande behandling grät jag inte. Det var tomt inuti. Ingenting rörde sig. Inga känslor fanns kvar. Jag var varken arg eller bitter, jag var död och befann mig i helvetet. Det visste jag. En levande människa kunde inte hamna i helvetet. Alltså var jag död (Natasja & Efron, 2006, s. 211-212)

Det användes mycket nedvärderande ord för att sakta men säkert bryta ner kvinnorna psykiskt. Vål valda ord såsom "råtta" och "hora" uttrycktes kontinuerligt och det var sällan de tilltalades vid sina namn. Att inte tilltala dem vid namn utan istället använda nedsättande ord,

tar bort den mänskliga faktorn, alltså att kvinnorna inte ansågs vara människor i hallickarnas ögon. Detta kan tänkas vara en taktik för att bryta ner dem och få dem att känna sig mindre värda samt för att få dem att acceptera sin tilltvingade livssituation snabbare. Genom att få kvinnorna att se sig själva som lägre stående varelser, "smutsiga råttor" som inte förtjänar någonting annat än situationen de befann sig i. Skulle de också bli mer lätthanterliga för hallickarna och sexköparna.

Annars hörde jag bara fitta och arsle, knulla och kuk. Och självklart hora. I bästa fall kallade Marat oss för råttor. Smutsiga äckliga råttor. Och det var vad vi var (Natasja & Efron, 2006, s. 120).

Detta kan man koppla till Isdal (2001) som skriver att ord som är degraderande och förödmjukande kan anses som våld eftersom det finns en baktanke med att skada eller såra en person med ord och meningar. Detta är ord och meningar som man vet att personen kommer bli sårad över. För att kränka och såra individen (ibid, s. 50).

7.4.2 Isolering från omvärlden

Degraderande beteende, isolering och kontroll går ofta hand i hand i kvinnornas utsagor. När det kommer till isolering kan man urskilja att det ofta handlar om att kvinnorna, det vill säga sexslavarna, samlas på ett ställe där de ska spendera mestadels av sin tid. På denna plats ska de äta, sova och ta emot kunder. Alltså ska deras liv under tiden som fångar ta plats här till största del. I Natasjas fall blev hon instängd i en bastu tillhörande en av hennes hallickars villa. Här var hon till en början isolerad med två andra tjejer vid namn Avelina och Tanja. Senare förflyttades hon och Tanja till en mindre lägenhet i Stockholm. Att vara isolerad på en och samma plats utan möjligheten att röra sig fritt varken i lägenheten eller utanför, har en tydlig negativ påverkan på deras mentala hälsa.

För att dämpa ångesten som jag fick efter kanske en veckas vistelse instängd i lägenheten började jag röka på allt mer och snortade kokain regelbundet.(Natasja & Efron, 2006 s. 228).

Det finns även likheter i det Natasja beskriver i Oxanas utsagor. Hon blev först förd till en lägenhet i Rumänien, där hon bodde med två andra tjejer som var i tonåren. För att Oxana inte skulle få en möjlighet att rymma fanns det män som ständigt satt vakt.

Vi blev inlåsta i ett rum och det enda som vi tilläts var att använda köket och badrummet. Annars var det män i lägenheten som bevakade oss (Kalemi & Lloyd Davies, 2009, s. 81, vår översättning).

Detta kan kopplas till Isdal (2001) som skriver att begränsa en persons rörelsefrihet är ett slags våld eftersom man isolerar personen i frågan från världen. All social interaktion kapas och det enda interaktionen som är med våldsutövaren själv. På detta sätt får våldsutövaren all kontroll och det resulterar i att offret är helt eller delvis beroende av våldsutövaren (Isdal 2001, 58-60). Människohandlare och hallickar använder olika metoder för att kontrollera kvinnorna, för att de ska hålla dem kvar i människohandeln. Oftast rör det sig om våldsutövning, men det är inte den enda metoden. I andra fall används det andra tvångsmedel för minska kvinnornas frihet (Lehti & Aromaa, 2007, s. 136). Isolering kan uppfattas som ett sådant tvångsmedel för att kontrollera kvinnorna för att minska deras frihet. Där kvinnor blir beroende av hallickarna, så all social interaktion med omvärlden begränsas markant.

7.4.3 Att förlora all kontroll

När det kommer till kontroll, var det tydligt att kvinnorna förlorade all sorts kontroll över sitt eget öde, sin egen kropp och sin frihet när de blev indragna i människohandeln. Deras hallickar kontrollerade alla aspekter av deras liv, allt från vem de fick tilltala, hur de såg på sig själva och sin kropp, vart de skulle befinna sig samt när/hur de skulle utnyttjas av diverse män. Desto mer kontroll hallickarna tog, desto mindre fick kvinnorna själva. De hade ingen kontroll över vilka kunder som skulle tas emot, vad som skulle göras med dessa kunder eller under hur lång tid. Övergreppen styrde hallickarna helt och hållet, därefter tog de även emot pengarna som betalats för att sexköparna fått utnyttja kvinnorna. I självbiografierna förekom även en annan typ av kontroll nämligen den ekonomiska kontrollen. Denna form av kontroll är vanligt i liknande situationer som dessa. Människohandlarna och hallickarna uppgav att kvinnorna var tvungen att betala av en skuld för resekostnader, hotell, bensin osv. Något som

kvinnorna skulle betala av med sexuella tjänster. Ekonomisk kontroll är vanligt förekommande i sexslavhandel och är något som Lehti och Aromaa (2007) lyfter i sin artikel *Trafficking for Sexual Exploitation*. Författarna understryker att förövarna har i åtanke att ha ekonomisk kontroll över kvinnorna och därav hindrar dem från att ta sig ur människohandeln.

I den sårbara miljön de befinner sig i, blir det i sin tur en omöjlighet för dem att kunna betala av eller ta sig ur den position de befinner sig i. Detta är på grund av att de då är ekonomiskt bundna till hallickarna. Dessutom har inte kvinnorna andra ekonomiska tillgångar, vilket är ytterligare ett hinder för deras möjlighet att bryta sig loss från sin position (ibid, s. 136). Ekonomisk kontroll är en aspekt som tydliggörs i Oxanas självbiografi, där hon under flera månader hade trott att när hon betalat av sin skuld fastställd av hallicken, var hon fri att gå. Men så var inte fallet.

Det är inte länge tills jag kan lämna dig, eftersom skulden är snart betald. Jag har gett dig så mycket pengar (Kalemi & Lloyd Davies, 2009, s. 160, vår översättning).

Hallicken svarade på detta att pengarna som hon har tjänat har inte alls gått till den skuld som hon har trott.

Pengarna som du har gett mig har gått till ditt rum och mat det är allt. Du har inte betalat tillbaka något från din skuld. Du har bara täckt dina kostnader och hållit dina barn säkra (Kalemi & Lloyd Davies, 2009, s. 160, vår översättning)

Det var vanligt att olika former av kontroll förekom, i olika grader. Ett tydligt exempel från boken *Slav* skriven av Anna med Jason Johnson (2018). När Anna blev kidnappad hittade förövarna snabbt en stor svaghet hos Anna, hennes dåliga syn. Kidnapparna valde snabbt efter denna insikt att ta hennes glasögon.

Och under de där ögonblicken tittade de på mina glasögon, vände och vred på dem och upptäckte att de var starka, att de inte bara var läsglasögon, att de var glasögon

som behövdes för att kunna leva, som behövdes av någon som såg dåligt (Anna & Johnson, 2018, s. 5)

Då Annas syn var väldigt dålig var detta en stor svaghet hos henne, då hon hade svårt att röra sig fritt eller göra något alls över huvudtaget utan sin syn. Detta såg kidnapparna som en hållhake eller svaghet som de kunde hålla över Anna och eventuellt kunna utnyttja och använda sig av för att kontrollera och förminska henne.

Från den dagen kallade de mig "Blindstyre". De sade alltid: "Var är Blindstyret?" Eller: "Hur många har Blindstyre betat av?" Eller: "Blindstyre har ställt till problem igen." Det blev mitt namn eftersom det var den första svagheten de upptäckte när de tog mig. När de slet in mig i bilen ramlade mina glasögon av (Anna & Johnson, 2018, s. 5.)

Genom denna kontroll kunde de även manipulera Anna till att göra saker i hopp om att någon dag "förtjäna" att få tillbaka dem. På detta sätt kunde de framställa sig som de goda för att de hjältemodigt gav henne synen tillbaka, trots att de var dem som tog det ifrån henne från första början.

De såg till att de inte gick sönder så att de, när tidpunkten var den rätta, när jag var den som gått sönder, kunde återlämna dem till mig igen (Anna & Johnson, 2018, s. 5.)

7.5 Skam

Kvinnorna i dessa berättelser uttrycker ofta en känsla av skam av olika anledningar. En aspekt som är viktig att belysa i dessa historier är att alla tre kvinnor blev utnyttjade i ett utsatt läge när de drogs in i människohandeln. Anna var ensam i London och försökte skapa ett liv för sig själv, hennes verksamhet gick bra och hon kände att hon började få struktur i livet. Trots detta bodde hon ensam i ett land där hon varken hade familj eller så många bekanta. Därför var hon ett lätt byte för människohandlarna att kidnappa, hon var genom detta i ett utsatt läge då det skulle ta ett tag innan någon lade märke till hennes försvinnande. Hennes bristfälliga relation med sin mamma och hennes mormor som var död, ledde till att det inte riktigt fanns någon insikt om att Anna svävade i fara. Natasja som också önskade ett bättre liv för sig själv, litade blint på en främling vid namn Sergej som lovade henne jobb med hög inkomst och ett

bättre liv i Litauen. Då Natasja inte hade någon anledning att misstro Sergej tog hon honom för hans ord och gick med på att smugglas in i Litauen från Vitryssland med någon hon trodde var en gammal klasskamrat till Sergej.

Oxana kom från en turbulent bakgrund. Hon var gift med en man som misshandlade henne när det inte gick som han ville. Oxana har tre barn som hon var tvungen att försörja, vilket var svårt eftersom att hennes man vägrade arbeta. Oxana tänkte att hon kunde hitta ett arbete och att hennes man skulle stanna hemma med barnen. Ytterligare något som han vägrade göra. När hennes man hamnade i fängelset stod Oxana ensam med tre barn. Hon hade ingen kontakt med henne mamma längre, hennes pappa hade dött och hennes bror var inte längre närvarande i hennes liv. Hon träffade en gammal bekant, Marianna, som hade arbetat utomlands. Marianna hade uttryckt att hon hade arbetat på en nattklubb som servitris och hade fått en hög inkomst. Detta var något som lät väldigt tilltalande för Oxana när Marianna erbjöd henne ett arbete. Arbetet fanns i Bosnien. Hon ordnade så att hennes barn kunde bo hos en bekant till henne. Mariannas proposition om nytt arbete var dock en bluff där Oxana istället blev såld till en människohandlare som sexslav.

Att dessa kvinnor var i ett utsatt läge och vissa av dem rent av desperata efter en förändring, leder till att många uttrycker i boken att de själva känner sig skyldiga till situationen de hamnat i. Detta bidrar till att de skuldbelägger sig själva för något som egentligen inte alls är deras eget fel och att de känner stora skamkänslor för detta.

... vilken naiv människa jag varit. Vem var Sergej egentligen? Vad visste jag om honom? Ingenting, utom att han var snygg, stilig och hade grå tinningar(Natasja & Efron, 2006, s.75)

Jag hatade att prata om vad som hade hänt mig, jag skämdes och kände mig så dum som hade blivit lurad på det sättet jag blev. Jag måste vara den dummaste kvinnan i världen som trott på det man lurat i mig (Kalemi & Lloyd Davies, 2009, s. 174, vår översättning)

...Jag svämmade över av skuld, uppfylldes av skam, trots att jag inte hade någon verklig anledning att känna så (Anna & Johnson, 2018, s. 483-484).

Som vi tidigare nämnt kan skam visa sig på olika sätt. Detta kan tas uttryck i bland annat förlägenhet, dålig självkänsla eller dåligt samvete (Scheff & Starrin 2013 s.189-190). Här kan man se att kvinnorna upplever dåligt samvete för att de då skulle ha satt sig själva i den destruktiva situation de hamnat i, istället för att inse faktumet att de blev utnyttjade i ett sårbart läge. Om man ska utgå och förklara detta utifrån ett emotionssociologiskt perspektiv så skriver Scheff och Starrin (2013) att vi relaterar olika situationer eller känslor beroende på vilka associationer vi stött på. Det skapas ett system som leder till att vi kan relatera en viss känsla till olika händelser. Man brukar då tala om affekter. När en medfödd affekt sammankopplas med en tidigare händelse då blir det istället en emotion. När en viss emotion associeras till en händelse och ger en negativ laddning så kan det väcka påtagliga känslor av skam och avsky (ibid, s. 187).

I Oxanas självbiografi framkommer det stora skamkänslor kring det som har skett henne. Dessa fysiska, psykiska och sexuella trauman som hon hade blivit påtvingad bidrog att hon kände att hon var "fördärvad" och "smutsig".

Jag var smutsig, förnedrad och märkt för alltid (Kalemi & Lloyd Davies, 2009, s. 206, vår översättning).

Zimmerman (2006) skriver att flera kvinnor som blivit utsatta har uppgett att de har känt att det de upplevt inom sexhandeln har fördärvat dem på ett oreparerbart sätt. I kvinnors redogörelser är det inte ovanligt de beskriver sig själva med ordet "smutsig" eftersom det psykiska, fysiska och sexuella våld som de har utsatts för bidrog till att de kände sig besudlade. Vilket i sin tur har bidragit till skamkänslor (ibid, s. 102).

7.6 Vändpunkter

Inom den narrativa teorin fokuseras det på berättelsers uppbyggnad och framställning. Inom denna teori finns där många aspekter att ta hänsyn till som i sin helhet skapar berättelsen (Johansson, 2005, s.20). En av dessa aspekter är vändpunkter. När det kommer till vändpunkter blev det tydligt vilka avgörande händelser som ledde till en förändring i självbiografierna. Vändpunkter är ett sätt att definiera en känsla av före och efter, en

avgörande förändring som leder till antingen negativa eller positiva förändringar för individen. Personen i fråga kan ofta se en vändpunkt som ett startskott till en drastisk förändring i livet (Johansson, 2005, s. 319). I vår studie är de avgörande vändpunkter när kvinnorna lyckats att bryta sig loss från människohandeln. Samt vad som skedde och vad som ledde till dem att fly från människohandlarna och hallickarna.

I Oxanas fall handlade det om att hon trodde att hallicken skulle släppa henne fri efter att hon betalat av skulden som hon var sades var skyldig. I det sista destinationslandet, England, hade hallicken uttryckt att det är Oxana som är kriminell och om hon vänder sig till polisen eller någon annan myndighet, kommer hon att hamna i fängelse. Eftersom att hon är i landet illegalt. Detta gjorde henne för rädd för att försöka sig på att fly. Hon tänkte då att det även skulle förstöra hennes möjligheter att någonsin se sina barn igen, om hon skulle försöka fly och misslyckas. Hon träffade en kvinna, Naz, som befann sig på samma bordell som hon själv. Naz hade berättat att det Oxanas hallick, Ardy, hade berättat var inte sanningen.

Naz berättade för Oxana att om polisen skulle fått tag på henne så skulle hon inte hamnat i fängelse som Ardy har påstått många gånger. Det enda som skulle kunna hända var att Migrationsverket då hade informerat henne om att ansöka om uppehållstillstånd. Detta kom som en chock för Oxana. Hon hade inte vågat att rymma eftersom hon trodde hallicken skulle hämnas och skada hennes barn, även om de bodde kvar i Ukraina. Därför genomled hon situationen tills att hon hade betalat den påstådda skulden.

Han visste att du var rädd när han träffade dig, och att du skulle tro på allt han sa, men han har hjärntvättat dig. Ardy kommer hålla dig kvar hos honom för alltid (Kalemi & Lloyd Davies, 2009, s. 176, vår översättning).

Det var efter denna uppenbarelse Oxana bestämde sig för att rymma. Hennes väg till friheten var dock inte rättfram. Detta går att koppla till Wilson och Butler (2014) där de skriver att av de kvinnor som har lyckats att ta sig ur den sexuella människohandeln, är det ett flertal som faller tillbaka i sexhandeln innan de tillslut lyckats bryta sig loss en gång för alla. Uppbrottet ur människohandeln är en svår och fördröjd process (ibid, s. 497). Oxana uppgav i sin självbiografi att efter att tagit sig ur den sexuella människohandeln föll hon tillbaka till att

sälja sex på en annan bordell. Anledningen till detta var att hon inte hade några ekonomiska tillgångar och fick svårt att försörja sig på ett traditionellt sätt. Hon sålde sex för ersättning under en kort period tills polisen gjorde ett ingripande. De tog med henne till polisstationen där hon förhöordes och så småningom kontaktades en frivilligorganisation som arbetade med kvinnor som blivit utsatta för människohandel för sexuella ändamål. Därigenom hjälpte frivilligorganisationen henne med ett skyddat boende, hon hade fick möjligheten att gå engelska undervisning och sökte även asyl i England som godkändes. Hjälp från frivilligorganisationen ledde till ett definitivt uppbrott ur människohandeln för sexuella ändamål.

Annas berättelse hade tre utmärkande vändpunkter. Den första handlade om att Anna fått reda på att hon skulle tas bort till Dubai och arbeta och hennes chanser för ett normalt liv skulle då minska mycket drastiskt.

Ancuta viskade: Vi har fått en inbjudan till dig att komma till Dubai och arbeta, Anna. Vi ska föra dig dit och sedan kan du gråta så mycket du vill efter din mamma, din blinda slyna. Jag förstod den dagen att jag snart skulle föras bort från det där stället, från Ilie och Ancuta, och att det skulle ske snart (Anna & Johnson, 2018, s. 417-418)

Anna kom till insikten att hon var tvungen att ta sig därifrån, och detta snabbt. Hon hade tidigare haft kontakt med en kund vid namn Andy. Han hade tidigare bokat tid med henne för att få ut information om hennes hallickars verksamhet. Då hon för en gångs skull kände mod och hopp om ett bättre liv, tog hon tillfället i akt och flydde till honom.

Den dagen hade jag två saker som jag hade saknat tidigare: hopp och mod. De sammanstrålade, sammanföll den där dagen, och jag kunde inte låta den känslan gå mig ur händerna. Jag var stark och visste inte hur länge det skulle vara.(Anna & Johnson, 2018, s. 420)

Efter att ha flytt spenderade Anna mycket tid hos Andy. Efter sina traumatiska upplevelser var hon dock rädd för att lämna hemmet och gjorde enbart det när hon körde Andy till olika

ärenden. Hon hade stora bekymmer med att leva normalt med tanke på allt som skett. Efter ett tag blev Andy arresterad för att ha hanterat och distribuerat narkotika. Här kände Anna att hon var tvungen att förändra sin livssituation. Hon hade tidigare fått kontakt med Tom. Tom var i mediebranschen och var väldigt intresserad av att höra vad Anna utstått. Trots att det tog emot att dela med sig av något så pass känsligt och skamfyllt för henne valde hon att höra av sig till Tom. När de möttes insisterade han på att hon skulle polisanmäla vad hon varit med om, dels för att han skulle kunna tro på att det hon sa faktiskt stämde. Han var villig att hjälpa henne om hon var villig att anmäla det fruktansvärda brott hon blivit utsatt för.

Du måste, sade han. "Fundera igenom det igen. Jag kan inte tro på allt detta förrän du går dit och berättar för dem, gör det officiellt, ser till så att en utredning startas. Du har ingenting att förlora. Du är ett offer för ett fruktansvärt brott och det finns andra offer för samma brott. Du måste gå till polisen. Jag anser att det är din plikt att göra det.(Anna & Johnson, 2018, s. 492)

Natasja tvingades att prostituera sig och jobba som sexslav för tre män i Litauen och slutligen i Sverige. Under tiden som sexslav bestod Natasjas av ständiga våldtäkter, av okända män samt av sina hallickar. Gjorde hon inte som hon blev tillsagd blev hon otroligt misshandlad och förnedrad på alla möjliga sätt. I en liten bastu tillhörande en villa spenderade hon all sin tid och tog emot alla män på ett löpande band tillsammans med två andra kvinnor vid namnen Avelina och Tanja. Man kan se ett par mindre vändpunkter i Natasjas fall, då hon vid ett flertal tillfällen försökte fly men misslyckades dessvärre alla gånger. När Natasja fick nys om att hennes hallickar planerade att flytta verksamheten till Sverige ökade Natasjas hopp om att äntligen kunna fly.

Den slutgiltiga vändpunkten för Natasja var när hon efter ett tag i Sverige blev svårt sjuk. Då hon fick lunginflammation, kraftig urinvägsinfektion samt klamydia tvingades hallickarna att ta henne till läkare. Denna sjukdomsperiod skulle visa sig vara början på slutet på hennes miserabla livssituation. När Natasja kommit hem från läkaren, väntade en av hennes stamkunder på henne i lägenheten, Leif. Trots att Leif var en av männen som köpte en tid med Natasjas kropp, tog Natasja tillfället i akt och berättade om sin situation. På ett sätt kände hon

nog att hon inte längre hade något att förlora, det kunde inte bli värre än vad det redan var. Oavsett om Natasja här riskerade att eventuellt bli slagen eller våldtagen, spelade det ingen roll. Hon var hellre blåslagen än att behöva stanna kvar i misären hon befann sig i.

Leif som väckte drömmen i mig. Drömmen om att sluta med det här livet... Helvetet som jag levte i ett halvår skulle aldrig ta slut. Det skulle fortsätta. Det fanns ingen återvändo (Natasja & Efron, 2006, s. 279-280)

Därefter lovade Leif att ta henne ur detta och anmälde anonymt till polisen om sexhandeln där Natasja var hållen. Polisen gjorde en razzia i lägenheten och grep de ansvariga. Natasja var äntligen fri. Ordet fri är dock egentligen definitionsfråga i detta fall. Trots att Natasja nu inte längre var en sexslav, betydde inte detta att hennes sinne var i frid. Inombords fortsatte kampen och hennes traumatiska minnen gjorde sig ständigt påmind i huvudet. Inte förrän Natasja blev inlagt på ett mentalsjukhus på grund av ett självmordsförsök, fick hon hjälp till att läka de mentala sår hon fått från sin tid som sexslav. Hon fick kontakt med en psykolog som skulle visa sig vara hennes räddning.

Alla tre kvinnors livsberättelser har viktiga händelser som i sin tur leder till en vändpunkt och avbrott från deras destruktiva situation. Johansson (2005) nämner att liknande faktorer inom vändpunkter kan ses från en grupp olika människors livsberättelser (ibid. s.320). I dessa tre fallen kan vi se att ett plötsligt infall av hopp har kommit till kvinnorna, av olika anledningar. Även om det grundar sig i olika anledningar, har de alla fått en förhoppning och tro på att förändring kan tänkas ske. Vilket i sin tur har lett till att kvinnorna lyckats bryta sig loss från människohandeln, på ett eller annat sätt.

8. Slutdiskussion

Syftet med studien var att få en ökad förståelse för de svårigheter dessa tre kvinnor får uthärda under människohandeln samt vilka faktorer som hindrar dem från att bryta sig loss. Vi valde att specifikt inrikta oss på de svårigheter kvinnorna möter i dessa situationer, exempelvis genom att belysa olika varianter av våld som kvinnorna blev utsatta för under sin tid som sexslavar. För att besvara frågeställningarna valde vi även att undersöka vilka vändpunkter som utmärker sig i kvinnornas berättelser. Att undersöka vändpunkterna i kvinnornas livsberättelser var huvudsakligen för att urskilja vad som krävdes för att ett uppbrott från sexuella människohandeln skulle kunna ske. Vi har använt oss av ett empiriskt material som utgjordes av tre självbiografier skrivna av kvinnor med egna upplevelser inom människohandeln som är av sexuella avsikter.

8.1 Personliga ståndpunkter och slutsatser

Vårt syfte med denna studie var att fördjupa oss i människohandeln för sexuella ändamål ur utsatta kvinnors perspektiv och genom detta få en ökad förståelse. Vändpunkterna som vi fokuserat på i studien är de som leder till ett definitivt uppbrott från sin destruktiva livssituation inom sexhandeln. Dessa vändpunkter blev avgörande punkter i deras liv, med både positiva och negativa aspekter. Att vi valde att fokusera så pass mycket på vändpunkter och olika omständigheter som pågått under tiden de befunnit sig inom sexhandeln är på grund av att vi ansåg att kunskapen kring det behöver breddas och fördjupas.

Genom studiens gång har vi vid flera tillfällen fått insikter kring vilka förutsättningar som finns när en kvinna befinner sig i en sådan utsatt position. Att kunna fokusera på offrets synvinkel men även på omständigheterna kring varför vissa former av våld nyttjas och uppstår ger en bredare förståelse för detta fenomen. En slutsats vi kan dra utifrån denna studie är att det finns en ofantlig variation av infallsvinklar att utnyttja för att förstå den utsattheten kvinnorna upplever samt de traumatiska ärr som består långt efter händelserna ägt rum. Med denna stora variation av perspektiv att utgå ifrån, var det även intressant att utforska vad kvinnorna faktiskt hade för gemensamma nämnare. Det var tydligt att det fanns mönster i hur kvinnorna levt innan delaktigheten i människohandeln, vilka självinsikter och drömmar de besatt samt de tillvägagångssätt de haft för att överleva detta traumatiska livsöde. Vad vi kan

se i vår studie är att faktorer som skam, skuld, bemötande och hantering av psykiskt och sexuellt våld är viktiga för att kunna förstå situationen de befinner sig i.

8.2 Teorier som använts

Då vi tidigt upptäckte dessa viktiga beståndsdelar i kvinnornas livsberättelser under studiens gång kände vi oss direkt manade att lägga betoning på teoretiska perspektiv som vändpunkter, skam, sexuellt våld och psykiskt våld. Då det psykiska våldet är lite mer komplext valde vi att förgrena detta till tre relevanta undergrupper: isolering, kontroll samt degraderande och förödmjukande beteende. Dessa teoretiska begrepp ansåg vi alla var väsentliga för att kunna besvara syftet samt frågeställningarna. Särskilt var våldet applicerbart när vi ville förklara vad kvinnorna fick uthärda under sin tid i människohandeln för sexuella ändamål. Men även hur detta påverkade dem till att faktiskt inte lämna det destruktiva och nedbrytande levnadsöde de hamnat i. Det psykiska våldet som förövarna brukade var metoder som skulle göra kvinnorna mer villiga och lätthanterliga för människohandlarna och sexköparna. Att bryta ner deras självständighet genom att ständigt kontrollera alla aspekter av deras liv, isolera dem från all normal mänsklig interaktion samt att ständigt kränka deras integritet, gör kvinnorna till slut väldigt medgörliga, då de inte ser något annat alternativ.

Ett annat grundläggande teoretiskt perspektiv att ta hänsyn till var skam. Just skam är något som uppvisades i olika former. Kvinnorna såg på sig själva och sin nuvarande situation på ett väldigt skamfyllt sätt. De lade skulden på sig själva för att de hamnat där de hamnat och med tiden blev även deras självbild väldigt förvrängd. De kom till att se på sig själva med avsmak, de intalade sig själva att de var lägre stående varelser, precis som de blivit informerade av människohandlarna att de var. Många av dessa aspekter integrerade för att i slutändan få kvinnornas hopp om ett bättre liv att atrofieras, vilket i sin tur även fick dem på ett sätt att acceptera tillståndet de befann sig i. Med detta i åtanke såg vi sammanhanget lite mer överskådligt, vilket också gjorde det lättare att upptäcka vilka detaljer som var betydande och rent av avgörande i kvinnornas liv.

8.3 Alternativ framtida forskning

Skulle man utgå från ett annorlunda betraktelsesätt med samma empiri i åtanke, hade infallsvinkeln istället kunnat ligga på förövarna. Vi tror att det hade gett en bredare förståelse för ämnet om man fått se just människohandeln utifrån båda sidorna. Då detta är väldigt mångfacetterat och komplext finns där många områden att utforska. Något som hade kunnat vara intressant och givande att undersöka hade varit hur skam var applicerbart till förövarna inom människohandeln för sexuella ändamål. Med förövare i detta fall inräknas både hallickar, människohandlare samt sexköpare. Här hade man istället kunna lägga fokus på vilka psykologiska aspekter där finns att kunna förklara deras agerande. Goffmans teori angående skam hade kunnat vara applicerbar även här. Då han beskriver skam som något vanligt förekommande i nästintill alla sociala interaktioner, anses det vara den största drivkraften i vårt mellanmännsliga beteende (Scheff & Starrin 2013 s.189-190). Med detta sagt kan man då ställa sig frågan om där finns någon skam i vad dessa individer gör, om de reflekterar över sitt eget agerande. Har de någon som helst förståelse för hur kvinnornas utsatta situation egentligen ser ut? En annan intressant infallsvinkel hade även kunnat vara att få en bredare bakgrund till just hallickarnas utmärkande och kränkande beteende, för att kanske kunna få en förklaring till varför de nyttjar olika former av psykiskt våld mot kvinnorna.

8.4 Egna reflektioner

Under studiens gång har vi fått många olika insikter som har fått oss att reflektera kring temat och människohandeln. Vi har sett till individen, de psykologiska aspekterna men även människohandel för sexuella ändamål som ett socialt problem i vårt samhälle. Genom detta har vi lyckats besvara våra frågeställningar och fått större förståelse för vad de utsatta kvinnorna har gått igenom och i vissa fall, fortfarande går igenom. Inom temat utgick vi från den kvinnliga och i detta fall offrets synvinkel, vilket faktiskt gav många nya kunskaper och insikter. När man tittar på och studerar ett socialt problem, får man ofta en helhetlig bild av problemet. Många djupare aspekter i problemet tas då inte upp och man får därför inte en vidare nyanserad bild av vad som faktiskt försiggår under ytan. Vi har lärt oss mycket av denna studien, speciellt inom de olika teorierna vi valde att analysera utifrån. Som vi tidigare

nämnde har de teoretiska perspektiven varit självklara när vi väl har läst empirin, men faktiskt ingenting man tog för givet skulle vara applicerbart innan man fördjupade sig i ämnet.

Vi anser att sexhandel och handel av människor överlag är något som borde uppmärksammas mer. Vi är därför tacksamma för att ha givits detta tillfälle att bredda vår egen kunskapsbas kring ämnet men även för att vi förhoppningsvis med detta ska kunna inspirera och nå ut till andra som är intresserade av att informera sig. Studien är om kvinnor som blivit utsatta, utnyttjade och förnedrade av ett system och en marknad som inte borde existera. Detta är deras berättelser och vi hoppas att vi har lyckats göra dessa individernas livshistorier rättvisa.

9. Referenslista

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber

Brottsförebyggande rådet (2010) Prostitution och människohandel för sexuella ändamål. En första uppföljning av regeringens handlingsplan. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet (2008) Sexuell människohandel. En fråga om tillgång och efterfrågan. Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje uppl. Stockholm: Liber.

Cooley, Charles (1922/2018). *Human nature and the social order*. New York: Scribner's.

Efron, Vera & T, Natasja (2006). *Såld*. Stockholm: Efron & Dotter

Hom, Kristin A & Woods, Stephanie J (2013) Trauma and its Aftermath for Commercially Sexually Exploited Women as Told by Front-Line Service Providers. *Issues in Mental Health Nursing*, 34(2): 75-81

International Labour Organization (2017) *Global Estimates of Modern Slavery*.

[https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf. Hämtat: 2020-04-10]

Isdal, Per (2001) *Meningen med våld*. Första upplagan. Stockholm: Gothia utbildning.

Johnson, Jason & Anna (2018) *Slav*. Göteborg: Bokförlaget NoNa

ohansson, Anna (2005) *Narrativ teori och metod: med livsberättelser i fokus*. Lund: Studentlitteratur AB

Kalemi, Oxana & Davies Lloyd, Megan (2009) *Mummy, Come home: The True Story of a Mother Kidnapped and Torn from Her*. London: HarperCollins Publishers

Lehti, Martti & Kauko, Aromaa (2006) Trafficking for Sexual Exploitation. *Crime and Justice*, 34(1): 133-227

Lehti, Martti & Kauko, Aromaa (2007) Trafficking in Humans for Sexual Exploitation in Europe. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 31(2): 124-145

Lind, Rolf (2014) *Vidga vetandet. En introduktion till samhällsvetenskaplig forskning*. Första upplagan. Lund: Studentlitteratur AB

Mahalingam, Ravi (2019) Human Trafficking From A Multidisciplinary Perspectives: A Literature Review. *Asian Journal of Social Science Research*, 2(2): 1-26

Meshkovska, Biljana & Siegel, Melissa, Stutterheim E, Sarah, & Bos, Arjan (2015) Female Sex Trafficking: Conceptual Issues, Current Debates, and Future Directions. *Journal of Sex Research*, 52(4): 380-395

Månsson, Sven-Axel & Hedin, Ulla-Carin (1999) *Breaking the Matthew Effect. On women leaving prostitution*. *International Journal of Social Welfare* 8(1):67-77

Polismyndigheten (2019) *Människohandel för sexuella och andra ändamål*, lägesrapport 20.

Scheff, Thomas J & Starrin, Bengt (2013) Ett emotionssociologiskt perspektiv på sociala problem: skam och utsatthet I: Anna Meeuwisse & Hans Swärd (red.) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur & Kultur

Socialstyrelsen (2008) *Interventioner mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. En systematisk kartläggning med kompletterande intervjuer av svenska insatser*. Stockholm: Socialstyrelsen

Socialstyrelsen (2015) *Sex mot ersättning. Utbildningsmaterial om stöd och hjälp till vuxna*. Stockholm: Socialstyrelsen

Wettergren, Åsa (2013). *Emotionssociologi*. Malmö: Gleerup.

Wilson, Bincy & Butler, Lisa (2014) Running a Gauntlet: A Review of Victimization and Violence in the Pre- Entry, Post-Entry, and Peri-/Post-Exit Periods of Commercial Sexual Exploitation. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice and Policy*, 6(5): 494-504.

Zimmerman, C., Hossain, M., Yun, K., Roche, B., Morison, L., & Watts, C. (2006). *Stolen smiles. The physical and psychological health consequences of women and adolescents trafficked in Europe*. London: London School of Hygiene & Tropical Medicine.